

ТОШКЕНТ

ОҚИШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1986 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

№ 123 (6. 612)

1988 йил 30 май, душанба

Баҳоси 3 тийми

Тонгги газеталарда

Америка Қўшма Штатлари
Президенти Рональд Рейгanning
29 майда Совет Иттифоқида
расмий визити бошланганлиги
тўғрисидаги батафсил ҳисобот
эълон қилинган.

ЗАМОНДОШИМИЗ

Ёрқин истиқбол сари

Деталь қўйилган дақиқаларин ҳеч қузатганимиз? Лоқад, темирчилик таъассуф, даҳа чўғ бўлиб ётган темир парчалардан ҳар хил буюмлар бунёд этаётган чоғини кўрганмиш? Улар энг оддий, меҳнаттаб ва жуда кўп гайрат-шиқоватни тақозо этаётган иш. Жуда ошириб юборманг-да энди, дейишнинг ўрни. Иш, уларнинг меҳнати ҳам, топадиган нони ҳам ҳалол. Бу ҳақинининг гани.

«Средствозавтоматика» заводиди бўлганимизда қуюв цехида ўз ишнинг ҳақиқий фидойилари меҳнати билан танишганимиз масъулот беришди. Очиги, пошшиб қолди. Негаки, цехда 80 га яқин киши ишларкан. Ҳаммаси ҳам ўз ишнинг усталари эди: артадан кечгача ишдан бос кўтарилмайдиган, топириқ аса жуда масъулиятли. Улар орасида суратдаги замондошимиз эътиборининг торди.

Ҳақиқий ишчи — ўзини шу чўғ ва «абдий» касбга бахшида этган Мирза Этембердиев билан суҳбатда бўлди. Мирза ака иситиш қозонхоналари, газ горелкалари учун деталлар ясаркан. Очиги, бу иш унинг учун «писта қаққандай» осон тўларди бизга. Аслида бу тежорлик, ишнинг кўзини билдиш ортида жуда катта маҳорат, йиллар кўнжиса ва тажрибаси бор эди.

Мирза ака ўзини «абдий» касбга бағишлаган, дедик. Чорак асрдан ошибди қувончлик қилаётганми? «Ёғдин» жойда ярим аср ишласа ҳам ҳеч ким: «О, у шижоат кўрсатибди» демайди. Аммо даҳа чўғ билан иш кўрадиган ишчида ҳамма тасанно айтади. Халқ бундай эл жонкуяр

ларини севади, қадрлайди ҳам. Чунки бундай кишилар обрўси энг мустаҳкам обрўдир!

У ҳозир ҳам Владимир Дьяков бригадасида ишлайпти. Биргина қувончлик эмас, унинг қўлидан қўнғица ишлар келади. Наҳордан кеч соат бешгача шу ерда. Қандай топириқ берилмасин, халқ бирон марта «Бу иш менга оғирлик қилаяпти» деб биронга нолган эмас. Аҳиллик, ўз ишига уқрининг энг олтин даврини бағишлаш Фахрий ёрдиқлар, мукофотлар келтиришти. Аммо энг катта мукофот — миқолаб топишган халқ эъзони!

М. Этембердиев КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезислари айтин барча ишчи-хизматчилар дилидаги ўй-фикрларга ҳамоханглигини юрндан ҳис этади.

— Ҳамма жойда қайта қуриш қизғин давом этапти, — дейди у. — Тезисларда таъкидланганидек, кўп жойларда бунинг натижалари яққол кўриноб турибди. Аммо ҳали олдимизда жуда катта вазифалар турганлиги ҳам яққол ҳис этилди.

Ишчи — қайта қуриш тарафдори, жонкуяри. Тезисларда илгари сурилган жуда одил фикрлар ва тақдирларни амалга ошириш учун ҳар бир ишчи астойдил жон куйдириб, ташаббускорлик кўрсатиб ишлаши лозим! Мирза Этембердиев ҳам ана шундай фидойилардан, ёрқин истиқболда интиланлардан биридир.

Х. АБДОРОВ.

СУРАТДА: Мирза Этембердиев.

Т. Каримов фотоси.

КПСС Марказий Комитетининг Тезислари — умумхалқ муҳокамасида

Сиз қандай фикрдасиз

«Марказий Комитетининг апрель Пленумидан кейин нқтисодий ва социал тараққиёт муаммолари партия фаолиятида жуда муҳим ўрни олиб келди...

Партия олдида мамлакатни турғунлик ҳолатидан чиқариб олиш, иқтисодий вазиятни соғломлаштириш, халқ манфаатларини кўлаб ривожланиш йўлини ўзгариштириш, жаҳон фан-техника тараққиёти ва иқтисодий ривожланишнинг олдинги маррапарига жадал чиқиб олишни таъминлаш учун узоқ муддатли характерга эга бўлган тадбирлар комплексини ишлаб чиқиш, амалга оширишдан иборат мураккаб вазифа пайдо бўлди».

Бу — КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларидан олдинги сатрлардир.

Тезислар бугунги кунда ҳар бир кишининг фикру-уйига қудратли омил бахш этапти!

Оддий ишчидан тортиб ижтисотчи экономикани бошқаришни тўдан қайта қуриш, совет жамаиатини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариш учун имконлар қилиш қоралиғи ҳақида жон куйдириб ўйлаштириш, ошқора руҳда гапиряпти, ўз фикрларини редакцияга йўллайпти. Ҳозир ижтисотчи ҳаётининг барча томонларини қайта қуриш ҳам юқоридан, ҳам қуйидан — актива суратда олиб борилапти. КПСС Марказий Комитетининг апрель (1985 йил) Пленуми илгари сурган ва партия XXVII съездида ривожлантирилган партиянинг стратегик йўли қанчалик тўғрисида ва катта тарихий аҳамиятга эга эканлигини ҳаётининг ўзи тасдиқлапти.

Демократлаштириш жарайин тобора чуқурлашиб борапти. Ошқора фикр айтиш, баҳс юритиш тобора кучаймоқда, ҳеч қайси регион танқиддан ҳоли эмаслиги, яъни «танқидланган зоналарнинг танқид учун кенг очиб қўйилгани, меҳнат коллективларига жуда катта ҳуқуқлар бериб қўйилгани, ҳар бир ишчи-хизматчининг тортиб, инженер-техник ҳодимгача — ҳар бир кишининг ўз шахсий фикр-мулоҳазаларини дили, чўчмасдан айтишга даъват этмоқда. «Давлат қорхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни кучга киргач, бу янада катта амалий аҳамият касб этди. Бунда меҳнат коллективни кен-

гашининг аъзоси меҳнат коллективни кенгашининг розилигисиз ишдан бўшатилган ёки бошқа интизомий жазага тортилган кишининг эмаслиги қонуний суратда белгиланган бўлиши. Меҳнат коллективни кенгашининг асослари доирасида ва қонуниларга мувофиқ кенгаш қабул қилган қарорлар маъмурият ва коллектив аъзолари учун мажбурий қилиб қўйилди. Экономикани бошқариш борасидаги демократияга келсак, меҳнат коллективининг бу борадаги мустақиллиги ва ҳуқуқлари кенгайтирилди.

Аммо бунга ҳамма жойда ҳам етарлича тушуниб етилмапти. Хулоса чиқаришга вақт эрта.

Оддийгина хўжалик ҳисобининг жорий этилиши, давлат қабули каби масалаларни олиб кўрайлик. Хўжалик ҳисоби ҳали цех, бригада ва участкаларда дадил жорий этилганми деб бўлмайди. Махсуслотнинг давлат қабули борасида ҳам ҳали анчагина камчиликлар бор. Хўш, бунга асосий сабаб нимада? Ҳамон айрим қорхона ва идоралар раҳбарларининг эскича фикрлаши, етилган масалаларни ҳал этишга эскича ёндашганлиги, ташаббуссизлик, масъулиятдан ўзларини олиб қочиш, ҳуллас, турғунлик йилларининг «маҳсули» сабаб бўлмоқда.

Ҳар қандай янгиликни жорий этиш муайян даражада фидойиликни талаб қилади. Шахримиздаги «Сигнал» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси (И. Т. Соколов ва М. Р. Рўзметов ўртоқлар), Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номидиги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси (В. М. Шевешова ва С. А. Сайдахмедова ўртоқлар) сингари қорхона раҳбарлари буюртмаларни муттасил етказиб беришга муваффақ бўлишмоқда. Бошқа кўлаб қорхоналарда ҳам бу нарсаси шиддат билан киратилади.

Ишларимизни қайта қуришга ҳозир имконлар ҳалақит берапти! Нуксонларимизга доимо ҳолисона назар билан қарайлик! Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезислар ана шу саволларга ҳам жавоб беришга ундайди.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси арафасида биз қайта қуришнинг илк самаларини, қийинчилик ва муаммоларни, уларга барҳам бериш йўллари ҳақида шахримиз саноат, транспорт ва алоқа қорхоналари, қурилиш ташкилотлари ҳодимлари, қўйинчи, барча меҳнат аҳдларига «Сиз қандай фикрдасиз» деган янги рубрика остида анкета саволларини ҳавола қилаялик.

Анкета саволлари

1. КПСС Марказий Комитетининг апрель (1985 йил) Пленумидан кейин коллективингизда қандай ўзгаришлар рўй берди?
2. Сизнинг қайта қуриш ишига қўшган ҳиссангиз?
3. Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига бораётган тошкентлик делегатларга қандай нақазлар берасиз, яъни қандай истаклар билдирасиз?

Экономика ва капитал қурилиши бўлими.

БУГУН В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ЭЛЕКТРОН-ТЕХНИКА ЗАВОДИ ҲОДИМЛАРИНИНГ АНА ШУ АНКЕТА САВОЛЛАРИГА БЕРГАН ДАСТАЛБИКИ ЖАВОБЛАРИ БИЛАН ТАНИШАСIZ.

Г. ВИДЯЕВА,

йиғувчилар бригадаси бошлиғи.

— 1. Очигини айтмак: ҳали бизнинг коллективимизда қайта қуриш сезилмагани йўқ. Ҳаммаси эскичасига давом этапти. Тезисларда партия бизни рўй-ростлик ва ошқораликка, муаммоларни эриш муҳокама қилишга ундамоқда. Мана, қорхонамиз ҳаётдан бир мисол. Ишлаб чиқариш планлари ҳамон юқоридан белгиланган бўлипти. Ҳар икки гапнинг биринчи: «Планни қачон бажарасизлар, қени тезроқ бўлинглар» дейишдан нарига ўтмайапти. Ҳайбарақаллачилик иш сифатида тўғаноқ бўлмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг апрель (1985 йил) Пленумидан кейин бутун мамлакатимизда жуда катта ўсиш-ўзгаришлар бўляпти. Газета ва журналларда ўқиб, бундан дилдан севинаман, аябмат. Аммо бизнинг коллективимизда нега бундай яхши ўзгаришлар сезилмапти! Менинча, бу онгимизда янгича фикрлаш етишмаётганидан деб ўйлайман.

Тўғри, аввалги «ура-ура»чиликка, яъни бутун коллектив иккида битта илгирини топиб олиб, кўтар-кўтар қилишларга барҳам беришга ҳозир «атексиканализ» аста-секин барҳам бериб борилапти.

Аммо истаси — ишда тўл бўрилиш юз берса. Апрель Пленумидан кейин бизда ҳеч нарсаси қилинмади дейиш нўрнин бўлар деб, аябмат. Махсуслот сифати ундан олдингига қараганда биронунча яхшиланди. Қўл меҳнати камаяди. Бир неча ярим автоматик дастгоҳлар жорий этилди. Бирок, бу ишлар ҳали ҳамон учидан патири, холос.

2. Қайта қуриш ишига ўз ҳиссамни қўйишга интиляман. Масалан, бригадамизда бутун коллектив ўртасида биринчи бўлиб, шу йил август ойидан тўла хўжалик ҳисобига ўтадик. Бунга катта тайёргарлик кўрляпти. Бизнинг бу ташаббусимизни партия комитети ва маъмурият қўлаб-қувватлади. Биз бу янгиликни қорхонамиздан 9 ой илгари жорий этадик. Бу ташаббус изидан боришга аҳд қилганлар ҳам бор.

3. Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига бораётган тошкентлик делегатларга шундай истагим бор: сўз намоҳро бўлсин, амалий иш кўпроқ бўлсин. Биз шу пайтгача жуда кўп гапириб келдик. Мана, апрель Пленуми бўлиб ўтганидан бундан уш йилдан кўпроқ вақт ўтди. Очиги, амалий ишларимиз ҳали оз. Айниқса бизнинг қорхонамизда! Делегатларимиздан ишларимизда тўл ўзгаришлар исашга тааллуқли амалий тақдирларни кутамиз.

Ҳ. ХУДОБЕРГАНОВ,

қорхона партия комитетининг секретари.

— 1. Бутун қорхонамиз бўйича КПСС Марказий Комитетининг апрель (1985 йил) Пленумидан кейин озим-қўпим ўзгаришлар бўлди. Аммо бу янгиликни қорхонамизда жуда сезилиш билан борапти. Бунга Тезисларда айтилганидек, турғунлик йилларидан «мерос» бўлиб ўтган эски усуллар сабаб бўлмоқда. Агар ўз ишимизга танқидий ёндашадиган бўлсак, кўп нарсалар илгари қандоқ бўлса, ҳалиям шундай.

Мана, бир мисол. Партия сифига қабул қилиш масаласини олиб кўрайлик. Бунда деярли ҳеч нарсаси ўзгармади. Ҳисоб, Район партия комитетининг бизга, яъни қўли ташкилотларга муносабати ҳам ўша-ўша. Ташкилий ишларда яхши эътибор ўзгаришини кўрганми йўқ. Инструкциялар бериш ҳамон давом этапти. Тезисларда умуман бу борадаги камчиликлар рўй-рост баён этилган.

Партия ташкилот секретари сифатида шунини очик айтишим мумкинки, Тезисларда таъкидланганидек, ҳали бошланғич партия ташкилотларига кенг ҳуқуқлар бериб қўйилганича йўқ. «Юқоридан ҳисоботлар талаб қилиш ҳам бир мароғга тушмайпти. Тўғри, райком қозғабозликка анча чек қўйди: қозғабозлик қарши бўлапти. Хуллас, Тезисларда, тўғри айтилганидек, бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини жиҳдий равишда қайта қуриш керак. Бундан апрель Пленумидан кейин заводда ҳеч иш қилинмабди-да, деган хулоса келиб чиқмаслиги керак.

Мана, қандай ишлар амалга оширилди: давлат қабули жорий этилди. Махсуслотларимизнинг 96 проценти биринчи тақдимдөөк топириляпти. Фан-техника тараққиёти ютуқларини актив жорий эти бошладик. Аввалги йилларда бизда янги замонавий техника етишмасди. Утган йили барча дастгоҳларни автоматик, ярим автоматик дастгоҳларга алмаштирдик.

Иш жойларини аттестациядан ўтказдик. Келгуси йилнинг апрель ойида тўла хўжалик ҳисобига ўтишга тайёргарлик кўрляпти. Қадрларнинг иқтисодий ўқувини олиб бораёلمиз. Урта звено кадрларни ўқуви тугади. Энди ишчи-хизматчиларини ўқитамиз.

Партия комитети ишларини қайта қуриб чиқяпти. Шу йилнинг 3-кварталидан янги тариф системасига ўтадик. Ҳозир бу борада қизғин иш олиб борилапти. Инженер-техник ҳодимлар обрўини оширялмиз.

2. Мен мана, олтинчи йилдирки, сурункасига партия комитетига бошчилик қилиб келяман. Ишлаб чиқаришдан озод этилганман. Ойлик маошим нисбатан оз бўлса ҳам, аммо коммунистлар билан ишлаш менга чин дилдан ёқади. Бунинг ўзига яраша заҳи ва масъулият бор.

Қайта қуриш иш бутун партком, айниқса мен учун нийжтада масъулиятли ва жонжонли ишдир. КПСС Марказий Комитетининг Тезислари бу борада бизга йўлчи юлдуздир. Ҳозир ўз камчиликларимизни тугатиш устида иш олиб бораёلمиз.

Касбим — инженер-электрик. Қорхонада электр таъминоти пухта-йўлга қўйиш ҳақида жон куйдиришкан. Негаки тез-тез электр қуввати таъминотида узилкишлар бўляпти. Бу эса ишлаб чиқаришга зарар етказаяпти. Электр таъминотининг узлуқсуз бўлишига эришиш ҳозирги энг муҳим вазифамиздир.

3. Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига бораётган делегатларга шундай тилак билдираман: ишлаб чиқаришдан ажралмаган партком секретари ҳақида статус ишлаб чиқиш масаласини кўтаришса жуда яхсин бўларди. Негаки у ҳам дастгоҳ ёнида ишлайди, ҳам ўша кунни партия йиғилишини ўтказди. Бу айтишга осон. Йиғилишларнинг қўлда таъсири унчалик ошмаётгани, унда қўйилган масалалар чуқур ва атрофлича очиб берилмаганининг сабабларидан бири ана шунда, деб ўйлайман. Иккинчи тақдирим: партком ишнинг структураси аниқ белгиланган бўлса. Ҳозир эса биз кўп ҳолларда ҳақида, яъни ишлаб чиқариш масаласи билан шугулланяптимиз. Тезисларда партия органларининг хўжалик ва маъмурий бошқариш соҳасидаги жорий масалаларни бевосита ҳал этишни тобора кўпроқ ўз зиммаларига ола бошлагани жиддий равишда қораланди!

«ТИНЧЛИК, СОЦИАЛ ТАРАҚҚИЁТ ВА ХАЛҚЛАР ОЗОДЛИГИ УЧУН!»

Орзу-умидлар ва курашга бағишланган фильмлар

Экранда фильмнинг якуловчи титрлари пайдо бўлиб, залда чироқ ёниши билан ҳозир бўлган юзлаб кишилар муштарини юқори кўтардилар. Ташаббусчилар «Фаластин портретлари» ҳужжатли фильмда ҳикоя қилинган қурашда халқ билан бирдам эканликлари шундай ифодалади. Бу фильм Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг Х халқаро кинофестивалида кўрсатилди.

Фаластин озодлик ташкилотини кинематографларнинг нинг эмблемасига кинолента билан ўралган милтиқ ва зайтун шоҳи тасвири туширилган. Бу рамзий тасвирда илаш ҳуқуқини учун, бахт, ватан учун курашадиган санъатнинг моҳияти акс этган.

Фильмда бошланасидан айрилиб, ўз ватанидан ташқарида илашадиган, лекин руҳи тушмаган, ўз халқи яна ватанига эга бўлишига ишончини йўқотмаган кишиларни кўрсатди. — дейди оператор Омар Ар Рашидий.

Фаластинликларнинг кураши ҳақида ҳикоя қилувчи картиналарни яратишда жаҳоннинг турли мамлакатларидаги дўстларимиз ёрдам беришмоқда.

Суҳбатдошимиз нозиккина

бир аёлни бизга таништирдик. Уни Яқин Шарқ мамлакатларида яхши билишди. Гарбий Германиялик режиссёр Моника Маурер фильмларининг асосий мавзуси — Фаластин халқининг Исроил босқинчилигига қарши курашиш бағишланган. У халқаро киноиндустриядан туриб, ана шу буюнликка иродали халқнинг азоб-уқубатлари тўғрисидаги ҳақиқатни бутун дунёга маълум қилиш учун еттинчи марта Тошкент кўрғидаги таширф буюрди. Мана энди бу ерда, унинг «Фаластин ўт ичиди» янги фильми премьераси бўлади.

Озод бўлган, лекин ўз мустақиллигини учун курашини давом эттираётган халқнинг бунёдкорликка интилиши киноленталарда баралла янграмоқда. Никарагуа кинематографчиларининг «Заставадаги аёллар» бадий лентасида ҳам худди шу ҳақда ҳикоя қилинади.

Бу фильмни Гондурас билан чегарада, автоматик қўлдан қўймаган ҳолда сурат олдин, — деб эълойд режиссёр Иван Аргуэльсо. Фильмда тарихи сомосачи «контраслари» билан кураш ҳақида ҳикоя қилинсада, у қўлда қурол билан янги ҳаётни бунёд этаётган Ника-

О. КОСТРОМИНА,
Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбирлари.

30 май — 5 июнь

Н. А. Семашко номидеги курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институтининг илмий раҳбари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Н. М. Мажинов тахирри остида.

Ўзбекистон ССР гидрометеорология марказининг маълумотларига кўра Тошкентда ҳафтанинг дастлабки кунларида қисқа муддатли ёмғир ёғиб, момақалдироқ бўлиши кутулади. Бу пайтда гарбдан секундига 15—20 метр тезликда шамол эсяди. Кечас 9—14, кундузи 25—30 даража иссиқ бўлади. Шундан кейин ҳаво деярли нам бўлути бўлади. Кечаси 14—19, кундузи 29—34 даража иссиқ. Уртача ҳарорат меъёри атрафда бўлади.

Мутахасссларнинг фикрига қараганда, ҳафтанинг дастлабки кунларида бундай об-ҳаво лантисиде босимнинг пасайиши ва қисқа муддатли ёмғир ёғиши об-ҳаво ўзгариш пайтда ўзини охуш сезаётган кишилар учун исбатан ноқулай бўлиши мумкин. Бундай пайтда юрак, томар ва мия шаклоллаш хамда ўпка ва бўғин хасталикларига қалинган беморлар ўзларини бироз нохуш ҳис этадилар.

Об-ҳаво ўзгариш кунларида бундай тоифадаги беморларни парварош қилиш мақсадида врачларнинг кўрсатмасига биноан оғрик қолдирадиган ва кайфиятини яхшилайдиган дориндорларни бериш тавсия қилинади.

Ҳафтанинг иккинчи ярида беморларга қиниқчи муолажасин давом эттиришлари масъулаҳат берилади. Бу пайтда очик ҳаволи, соя-салқинли жойларда кўпроқ бўлиш лозим. Бундай омилларни рўй қилиш беморларнинг бардамлигини оширади.

— Район халқ контроли комитети 6 та шатсиз бўлиб ишлаб турибди. Бу бўлимларда 93 нафар тажрибали инспектор иш олиб бормоқда. Утган йилнинг ўзига қараганда 77 та шикоят хатли келиб тушди. 114 киши шу ернинг ўзига қараб ишларини 1988 йилнинг тўрт ойи мобайнида эса 32 хат олибди ва комитетнинг ўзига 29 киши қабул қилинди.

Район меҳнаткашларидан ташаббус қилган ҳар бир шикоят ва аризалар оператив равишда қўриб чиқилади, махсус гуруҳга тузилди текшириш учун жойларга юборилади. Мақбулларнинг қўчилиги коммунал, маиший хизмат пунктларида хизматнинг ёмонлиги, ўз мансабини суниётсиз қилаётган айрим раҳбарларнинг иш усули, совет савдоси қонуналарини қўпол равишда бузган айрим сотувчилар ва ишлаб чиқариш корхоналаридаги камчиликлар ҳусусидир. Масалан: «Чевар» тикув ишлаб чиқариш бирлашмасида технология процесси, шат-шот қондилари бузилаётганлиги ва бошқа қатор камчиликлар ҳақида ёзилган шикоят хатга 54 ишчи имзо чекиб қўлатишган. Текшириш чоғида хатда келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Ишлаб чиқариш жараёнида турли раъзмерда бичилган газламалар брак текшириш машинасида ўтказилмаётганлиги натижада қўпол таъйр махсулот сифатсиз чиқаётганлиги аниқланди.

Утган йилнинг ўзига махсулот сифатининг пастлиги сабабли бирлашмага 15 та рекламация тушиб, 35 минг 100 сўм жарима солинишган экан. Бичиш цехи, текширилганда таъйрлов цехидан олдинги 14 минг метр газлама ўлчов контроль машинасида ўтказилмаганлиги маълум бўлди. Шунингдек, биринчи цехда 145 хил брак махсулот топилди.

Бирлашмада шат-шот қондилари ҳам қўпол равишда бузиб келинган. А. Бе-

лоусов ва Н. Муллакаидовлар «цех ишчилари» бўлсаларда ҳеч қандай иш бажармаганлар. «Уроқда йўл, машина йўл, хирмонда ҳозир» бўлиши, маиш олаверинган. Бу билан давлатнинг 6 минг 515 сўм пули гумдон қилинган. Қарлар бўлимининг иши текширилганда ишга қабул қилиш, бўшатилиш ва ишчиларга отпусқа бериш чоғида меҳнат қонуналарига амал қилинмаётганлиги маълум бўлди. Олти

цехининг бошлиғи Т. Исмоиловлар қаттиқ ашговор берилди ва ҳар бирга 160 сўмдан жарима солинди. Молия-шат иттиозомни бузишда йўл қўйганлиги учун меҳнат ва иш ҳақи бўлими бошлиғи Х. Валиева ва бош бухгалтер А. Абдуллаевларга ҳайфсан берилиб, 160 сўмдан жарима солинди.

Ишга олиш, бўшатилиш ва меҳнат отпусқасини тўғри тақсимлашда қўпол хатога йўл қўйганлиги учун

Хатга эътибор— элга эътибор

Ақмал Икромов район халқ контроли комитети бугунги қайта қуриш даврида меҳнаткашлардан ташаббус қилган ариза ва шикоят хатларига хатга эътибор билан қарамоқда. Жойларда текшириш ўтказилиб, айбдорларга нисбатан тегишли чоралар қўрилмоқда. Район халқ контроли комитети раисининг ўринбосари Валерий Викторович Паня жамоатчи муҳбиримиз билан суҳбатда бўлиб, унга комитетнинг бугунги қандай иш фаолияти ҳақида сўзлаб берди.

нафар қўп болали онанинг биринчи сменага ишга ўтказишларини сўраб ёлган аризаларига бирлашма директори беварқ қараган. Ўз мансабини суниётсиз қилганлиги, назорат ва талабчанлигини бўшатириб юборганлиги учун бирлашма директори А. Каримовга ҳайфсан берилди. Ишлаб чиқарилаётган махсулотнинг давлат стандартига мос келишини таъминламаганлиги учун эса 230 сўм жарима солинди.

Технология процессини бузганлиги, бунинг натижасида брак махсулот ишлаб чиқаришга йўл қўйганлиги учун таъйрлов цехининг бошлиғи М. Рихартер ва бичиш

кадрлар бўлимининг бошлиғи Н. Беспаловага қаттиқ ҳайфсан берилди. Бош технолог вазифасида ишлаб келган Ю. Юхтер эса ишдан бўшатилди.

Шикоят хатларининг қўчилиги совет савдоси қонуналарини бузган айрим сотувчилар устидандир. «Ташподоовошпро»га қарашли 3-мағазин сотувчиси Р. Кисаев харидор ҳақида хизнат қилган. У 2 килограмм 400 грамм олма учун харидордан 4 сўм 36 тингга «адашган». Сотувчилари устидан назоратни бўшатириб юборганлиги учун 3-мағазин директори В. Гри-

шита ҳайфсан берилди. Сотувчи Р. Кисаевнинг иши эса прокуратурага оширилди.

«Шухрат» мактаб-мағазинида камбў моллар сотувга чиқарилмай, орада ашкдан гумдон қилинаётганлиги тўғрисида сигнал тушган эди. Тўққиз кишидан иборат махсус гуруҳга тузилди, мағазин иши текширилганда ҳақиқатан ҳам омборда чет элларда ишлаб чиқарилган 124 дона эркаклар кўйлаги, ҳар бири 130 сўм турадиган 8 жуфт аёллар этиги, 405 сўмлик турли йўра моллари бекитиб қўйилганлиги аниқланди. Болалар бўлими сеницияси текширилганда эса чет элда ишланган 21 дона эркаклар кўйлаги, 4 дона болалар пўстини, 25 дона велюр шляпа топилиди. Шунингдек, пештахта остида сотувга чиқарилмаган 600 дона «Лаури» тиш пастаси ва 1 минг 73 дона аёллар панталони каби камбў моллар яшириб қўйилганлиги маълум бўлди. Мактаб-мағазини собиқ директори А. Аҳмедов илгари ҳам комитет томонидан бир неча бор оғорланган эди. Лекин у бундан ўзига тегишли ҳулоса чиқариб олмайди. Сотувчилар ўртасида тартиб-интизомни бўшатириб юборганлиги, коллектив устидан етарли назорат ўрнатмаганлиги учун вақфасидан бўшатилди. Ўз ишларидаги совуққонлик билан қараб, камбў молларни вақтида сотувга чиқараётганликларини учун болалар бўлими-сенициясининг мудури К. Рахматуллаев ва атир-упа сеницияси бўлимида вақтинча мудурили вазифасини ўтаб турган И. Юсуповларга ҳайфсан берилди.

«Революцион қайта қуриш, ошқоралик ва демократия чуқур илдириб бораётган бугунги кунда район халқ контроли комитети меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини чуқур ўрганишни давом эттириверади.

Сўхбатни
Р. АКБАРАЛИЕВ
ёзаб олди.

Оржоникиде районидagi «Коммунист» колхоз Тошкент шаҳри меҳнаткашларининг дастурхонини мўл-қўл сабазот, мева, гўшт, сут махсулотлари билан таъминлаётган хўжаликлардан биридир.

СУРАТДА: колхоз табелчиси Гафур Мақсудов пудрат усулида меҳнат қилаётган Шокарим ака Шомансуров олмас еттиштирган эртанги қарам ҳосилини жўнатиш учун қабул қилиб олмоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХВЕРЛАРИ ЕЗАДИЛАР

Телетайп лентасидан

КИТО. Эквадорда Москва филармониясининг СССР халқ артисти, РСФСР Давлат мукофоти лауреати Вероника Дударова раҳбарлигидаги Давлат симфоник оркестри гастроллари катта муваффақият билан ўтди. Эквадор пойтахтида ва мамлакатнинг энг катта Гуаякил шаҳрида оркестр концертлар берди. Совет артистлари эквадорлик классик музика ишчи-қозиларини Чайковский, Бетховен, Дебюсси, Равель, Прокофьев, Скрябин, Хачатурян ва Лотин Америкасидаги бошқа композиторларнинг асарлари билан таништирдилар.

ЖОРЖТАУН. Қариб ҳамжамиятга аъзо мамлакатлар ўртасида ва катта оқилик ядро ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Совет — Америка битими имзоланганлиги муносабати билан мамнурий мазор қилмоқдалар. Улар бу воқеа Шарқ билан Ғарб ўртасидаги кескинлигини юмшатишга, ялпи тинчлик ва ҳавфсизликни мустақамлашга қўмақлашди, деб ҳисобламоллар. Қариб ҳамжамиятга аъзо мамлакатлар доимий комитетининг 20—21 май куллари Тринидад ва Тобагода ташкил ишлар миситрлари иштирокда ўтган мажлисининг бу ерда эълон қилинган ахборотида шу ҳақда айтилди.

СОФИЯ. Болгарияда бекис миллий байрам нишонланди. У расман славян аъзиви, болгар маорифи ва маданияти кунини деб аталади, халқ орасида эса уни қилнча харфлар байрами деб юрти-

лади. Байрамнинг пайдо бўлиши ўрта асрларга, славян маърифатпарварлари Кирилл ва Мефодий тузган алифбе болгар давлатида ривожланиши учун кулай шароитга эга бўлган даврга тақалади. Шунингдек черков тили бўлган, бора-бора давлат тилига ҳам айланган эди. Кейинчалик Кириллица қўлгина славян халқларининг, шу жумладан, рус, украин, белорус, ҳозир эса ўнлаб бошқа халқлар тилларининг асоси бўлиб қолди.

Хамма даврларда, жумладан, турклар беш аср мобайнида зулм ўтказган оғир замонларда славян аъзиви байрам болгарларни ўз тарихи билан боғлаган, уларнинг бирлиги билан мамнурий мазор қилмоқдалар. Улар бу воқеа Шарқ билан Ғарб ўртасидаги кескинлигини юмшатишга, ялпи тинчлик ва ҳавфсизликни мустақамлашга қўмақлашди, деб ҳисобламоллар. Қариб ҳамжамиятга аъзо мамлакатлар доимий комитетининг 20—21 май куллари Тринидад ва Тобагода ташкил ишлар миситрлари иштирокда ўтган мажлисининг бу ерда эълон қилинган ахборотида шу ҳақда айтилди.

ТОКИО. Атом бомбардирмонининг жаҳонда дастлабки қурбон бўлган Япониянинг Нагасак шаҳри муниципалитети Невада полигонидида ўтказилган навбатдаги ядро портлатиши муносабати билан Америка Қўшма Штатлари ҳукуматида норозилик телеграммиси юборди. Унда барча мамлакатлар халқларининг орзу-умидларига қарамай, оммавий қиргин қуроллини ишлаб чиқиш ва синишни давом эттиришга уринаётган Америка маъмуриятининг хатти-ҳаракатлари қораланади ва инсониятни пайдо бўлган ядро уруши хавфидан ҳалос этиш учун барча ишларни қилишга қатъий даъват этилади.

ПРАГА. Прага ва бутун Чехославкия катта байрам майдонига айланмоқда — бу ерда Совет ва Чехославкия ёшларининг тўртинчи фестивали очилди. Унинг программасига ВЛКСМ ва СССР ёшлар социалистик союзининг ҳар иккала қардош мамлакат тараққиётининг муҳим давридаги янги йўналишлари ва иш усулларини ифодалаган — умумий мақсадлар бирлаштирган юзлаб турли-туман тадбирлар киритилган. Республика пойтахти ва унинг бошқа шаҳарларида совет ёшлари вакиллари билан оммавий учрашувлар бўлиб ўтди. Қизикли концерт программалари тайёрланган. Шундай бўлса ҳам бу гаги фестиваль энг аввало, амалий аҳамиятга эга бўлади.

Объективда—Польша

Польшада ишлаб чиқарилган телефон аппаратлари Совет Иттифоқида кенг бухрат қозонган. Бу аппаратлар юксак даражада тежамлигини, ишлатишда ухталтиги билан ажралаб туради. Радом шаҳридаги телефон аппаратлари заводи ишлаб чиқараётган телефон аппаратлари ҳақида ҳам худди шундай дейиш мумкин.

СУРАТДА: мазкур завод ишлаб чиқараётган янги телефон аппарати.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

ЕРОСТИ ҚУВУРЛАРИНИНГ ҚИРОЛИ

Мадридда истиқомат қилувчи 60 ёшли Фермин Исқуэдро ҳар кун кечқурун ов этикларини, сув ўтказмайдиган курткани кийиб, адителен фонтарни қорғоғини ерости қарнбўхига тушади.

Фермин — шаҳар олтин қидирувчиси. У олтинларни Мадриддаги ерости қуварларидан қидиради. Юздан ортқ узуклар, занжирлар, медаллар, тангалар, шунингдек, ёқут қўзди билгузуқлар ва қармонлар. Буларнинг барини у ўзининг эллик йиллик машаққатли меҳнати туғайли излаб топган. Бирок, Ферминнинг ишини, деб хабар беради Италиянинг «Иль Ресто» гезети, хавфсиз деб бўлмади. Тил қидирувчи бошидан ўтказган турли хавфлар вақтида унинг ҳоли нима кечганлигини сўз билан тасвирлаш қийин. Масалан, қуварларнинг бирда у қўрқинчи овоз чиқазаётган баҳайбат қўчқага дуч келганлигини, ёки икки

метрли нлоннинг оётига чирлашиб олганлигини айта қолайлик. Мадридда Фермин «Ерости қуварларининг қирли» деб аташади. У қуварнинг розилиги билан иш олиб бормоқда. Чунки Фермин тошланг буюмларнинг ҳаммасини полицияга топширишга ваъда берган. Улар эса жада қўпал топишмоқда.

САНА БЎСАҒАСИДА. Аҳолиси тез қўнайиб бораётган Осиё мамлакатлари шонли бир воқеа бўсағасида турибди. Мутахассисларнинг ҳисобларига қўра, орадан бир неча ой ўтган, 1988 йилнинг иккинчи ярмида Осиёнинг қарибда 3 миллиарддин одам дунёга келди. Нуфуз ва таъриқий проблемалари билан шугулланувчи парламент аъзолари Осиё аъжамани секретарининг ўринбосари Осмон Раҳмон Малайзия пойтахтида ўтказилган матбуот конференциясида сўзлаб, шу гапни маълум қилди. Шу муносабат билан регионда маърифат фаолиятига зарурат анча ортади, — деди у.

КАЛЕИД-ОСКОП

БМТ маълумотларига қўра, Осиё аҳолиси бутун ер юзи аҳолисининг қариб 60 процентини ташкил этади. Ер юзи аҳолиси 1987 йилнинг ўрталарида 5 миллиарддин ортади.

ТОҚСОРЛАРДА ҚУРТЛАР ГАЛАСИ ЮГОСЛАВИЯНИНГ Неготино шаҳри атрофидаги тоқсорларга қуртлар галаси еприлиди. Қуртлар тоқини бўртган қуртларларини, бинобарин бу йилги ҳосилини еб битирмоқда. 3 минг гектардан зиёд тоқсори қурт босган. Инсектицид модда турканга мосланган техникани ҳаммаси зараркуналдаларга қарши қуранга ташланди, атроф қиллоқларнинг аҳолиси новдалардаги хашаротларни қўлда йиғиб, қириб ташламоқда. Улар бу ишни кечаси фонтар ва машталалар ёқиб қилишлайди, қундуз эса тоқ пўстлоқлари остида ёки ерда биқиниб ётади.

Иш тажрибасидан

Аҳиллик самараси

Реле ва автоматика заводи халқ контроли бош группасига С. И. Вексин бошчилик қилади. Корхона партия ташкилотини ва маъмурий ёрдамда халқ назоратчиларининг фаолиятини яхшилаиб, активлиги йилдан-йилга ортиб бормоқда. 160 кишини ўз сафига бирлаштирган 12 та цех группаси ўзининг қатъий иш пилинига эга. Текширувлар белгиланган муддатда кичикчилик билан ўтказилди.

Бош группа адресига корхонада баъзи ишчилар томонидан меҳнат интизомни бузилаётганлиги ҳақида шикоят тушди. Бу ҳусусда рейд ўтказишга аҳд қилинди. Икки кун давомида ўтказилган рейд корхонада меҳнат интизомини бузувчи ишчиларни аниқлаб берди. Ишга кечикиб келиш ва эрта кетиш ҳоллари содир бўлаётганлиги аниқланди. Интизомсизларга қаттиқ танбех ва жазо берилди. Уларнинг қилишиш корхона халқ назоратчилари томонидан ҳар ойда бир марта текширилган деворий газетдада танқид қилинди. Натижада интизомсизликка барҳам берилди.

Корхонанинг 23-цехи халқ назоратчиларининг махсулот сифати бўйича ўтказган текширувни ахис самара берди. И. Донцов, Г. Криволапов сингари тажрибали назоратчилар эътиборини ишлаб чиқарилаётган махсулотларнинг барча ички-қичкирлари чегда қолмади. Сифат коэффицентини пландаги 95 ўрнига 94 процент бажарилаётганлигини кўрсатди. Биринчи тақдимида топширилган махсулотлар эса пландаги 98,5 ўрнига 97,6 процентини ташкил этаётган экан.

Завод халқ назоратчилари корхонада техника жиҳозлари ҳолатига катта эътибор беришапти. Уларнинг синиқчи ва талабчанлиги билан цехлардаги эскириб қолган техниклар янги-янгилар билан алмаштирилмоқда. Уларнинг техник ҳолати яхшиланиб, унумдорлиги ортиб бормоқда. Бу борада 35-цех назоратчилари М. Манасипов, Н. Белавин, В. Журавковлар томонидан ўтказилган қўриқ диққатга сазовордир. Қўриқда назоратчилар цехдаги силлиқловчи станоклардан бир нечта оқдий техник талабларга жавоб беришганини аниқлашди. Масалан, 2Е450 [а] маркази ҳисоблаш станогини 1986 йилнинг ноябры ойда ўрнатилган. Лекин у таъйрлов заводи томонидан йўл қўйилган нуқсон сабабли узок муддат ишламай турди. Назоратчиларини аралашуш билан Москвадан бир гуруҳ соловчилар бригадаси таълиф этилди. Ҳозирда станок тўла қувват билан ишламоқда.

Корхона назоратчилари текширувнинг самарадорлигини ошириш усул ва методларини изламоқдалар. Айниқса, уларга илгари назорат қўриқдан ўтказилган масаланинг икроси билан қизикшиш ва лозима бўлса унга иккинчи марта қайтиш қўл келмоқда. Утган йили 34-цех назоратчилари «Контроль—ўлчов ускуналаридан қандай фойдаланиш масаласи билан қизикқан эдилар. Ушанда бу пўлтининг фақат иккига блокига техника нуқсонлардан ҳоли бўлиб, қолганларида баъзи носолиқлар аниқланган эди. Бу масала бўйича ўтказилган йиғилишда юқоридаги нуқсонларни бир ой мобайнида бар-тароф этишга келишилди. Муддат тугагач, назоратчилар шу иш икроси билан қизикдилар. Иккинчи текширув бу қўрилма тўла қувват билан ишлаётганлигини кўрсатди.

Қ. ИСОҚОВ.

Иш суръати оширилсин

КПСС XXVII съездида халқ моддий фаровонлигини оғшмай ошириб бориш партия ичтисодий сибаситининг олий мақсади-дир, деб таъкидланди. Ана шу мақсадга еришишда уй-жой муаммосининг ҳал этилиши катта аҳамиятга эга. Сўнгги йилларда бу борада муайян ишлар амалга оширилди. Кооператив усулда турар жойлар қурилиши кенгайиб бормоқда. Аммо бу соҳада аудлик билан ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар ҳам йўқ эмас. Тошкент шаҳар халқ контроли комитети яқинда ўтказган текширув чоғида мавжуд камчиликлар яққол намоён бўлди.

Кооператив ва янча тартибда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги партия ва ҳукуматимизнинг қарорларини баъжаришда қолоникка йўл қўйилмоқда. Жумладан, шаҳардаги жами 10 уй-жой қурилиши кооперативлари кучи билан 1986 йилда пландаги 300 минг квадрат метр турар жой фойдаланишга топширилган. 1987 йилда эса пландаги 350 минг квадрат метр турар жой ишга туширилган. Бу йил 370 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди. Шаҳарнинг, биринчи кавардада атиги 26,6 минг квадрат метр уй фойдаланишга топширилди. Иш суръатини эса кескин ошириш зарур.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг уй-жой қу-

Шаҳар халқ контроли комитетиди

Айбдорлар жазоланди

Шаҳар халқ контроли комитети ўзининг навабатдаги мажлисида шаҳар ҳамжамияти ва икросида юзлаб ишчилар билан бирлашмасида мажлис ишчиларининг бузилиши тўғрисидаги масалани кўриб чикди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг молия бошқармаси билан биргаликда ўтказилган текширув бу бирлашмага катор моллий интизомсизликка йўл қўйилганлигини аниқлаб берди. Бирлашма раҳбарлари корхонанинг рентабелли ишлашини таъминламаганлар. Ишга тўсқинлик қилаётган сабаб ва камчиликлар ўрганиб, анализ қилинган. Натижада ўтган йил маиший хизмат реализацияси ҳажми 91,1 процент қилиб бажарилган, холос.

Бирлашманинг ўтган йиллик ҳисоботида маиший хизмат реализацияси бўйича 58 минг сўм пул чалкаштириб кўрсатилгани аниқланди. Баъзи ойларида эса қўшиб баъзи ҳоллари содир бўлган. Масалан, июль ойда 24,4 минг сўм, октябрда — 36,4, ноябрда — 27,9, декабр ойда эса 39,3 минг сўм қўшиб баъзилан. Ёки маиший хизмат реализацияси ҳажми шунча микдорда ошириб кўрсатилган.

Ҳужасизлик, ўзбўларчилик, меҳнат унумдорлигининг пастлиги натижасида белгиланган планлар бажарилмай қолмоқда. Корхонанинг ҳозирги кам талабларига жавоб бермайдиган кам қувватли ускуналар билан жиҳозланганлиги ҳам иш унумига салбий таъсир кўрсатаётганлигига қарамай бирлашма омборхоналарида 250 минг сўмлик янги ускуналар узок вақтдан бери чанг босиб бекор этибди. Улар орасида 32,3 минг сўм турадиган 3 комплектдан иборат бўлган Германия Демократик Республикасида келтирилган даэмолар пресслари, умумий баҳоси 142,2 минг сўмлик бўлган туртта кир ювиш машиналари бор. Улар бундан икки ва турт иш муқаддам сотиб олинишига қарамай, ҳамон ишсиз этибди.

Корхонанинг баъзи пунктларида узок вақтдан бери ремонт ишлари олиб борилмақда.

Химия-фармацевтика заводининг илгор ишчиси Миржалол Ортиқовнинг номини корхона аҳли ҳурмат билан тилга олади. Чунки бу мураббий ишчи 26 йилдан бери заводнинг 1-филиали гален цехида аппаратчи бўлиб самарали меҳнат қилиб келади. У жамоат ишларида ҳам актив қатнашади. Цех коллективни М. Ортиқовни гуруҳа халқ контролининг активисти сифатида ҳам яхши танийди. У халқ назоратчилари томонидан ўтказилган рейд ва текширишларда фаол қатнашмоқда.

СУРАТДА: М. Ортиқов.

Район комитетларида

Ютуқлар соясидаги нуқсонлар

Район халқ контроли комитети «Главташкестройнинг» 2-уйсозлик комбинати бўлимида ўтган йил ва шу йилнинг январь-февраль ойларида уй-жой қурилиши ва уларни фойдаланишга топшириш планларининг бажарилиши ҳақидаги масалани кўриб чикди.

Комбинат (бошлиғи Б. Алиев) ўтган йил турар-жойларни фойдаланишга топшириш планини 102,4 процент қилиб адо этди. Асосий пудрат ишлари бўйича пландаги 33003 ўрнига 31604 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди.

Комбинат бўйича меҳнат унумдорлиги 6 процентга ортди. Уртача иш ҳақи эса 106,4 процентини ташкил қилади. Мавжуд 8 бўлимадан иккитаси гина план-топшириқларини бажара олмади. Лекин шу ютуқлар билан комбинатда бир қанча нуқсон-

лар ҳам борки, улардан кўзи юмиб бўлмайди. Комбинатда капитал қурилиш бўйича план бажарилмай қолди. Асосий фонддан 419 минг сўм фойдаланилмай қолди. 1988 йилда 37608 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилгани керак. Утган икки ойда эса 6500 минг сўмлик қурилиш ишлари амалга оширилди. «Қизил Шарқ» массивида бунёд этилаётган қўш туширилган объект бўлиши ҳам план бажарилмай қолди.

Текширувда қўздан кечирилган 28 объектдан 4 таси баъзи нуқсонлар билан фойдаланишга топширилганлиги аниқланди. Уларда ҳали 11 минг сўмлик иш бажарилгани керак. Шунингдек, баъзи қурилиш майдонларида материаллардан ҳужасизларча фойдаланилаётганлиги аниқланди. Натижада

ЕРОСТИ ҚУВУРЛАРИНИНГ ҚИРОЛИ

Мадридда истиқомат қилувчи 60 ёшли Фермин Исқуэдро ҳар кун кечқурун ов этикларини, сув ўтказмайдиган курткани кийиб, адителен фонтарни қорғоғини ерости қарнбўхига тушади.

Фермин — шаҳар олтин қидирувчиси. У олтинларни Мадриддаги ерости қуварларидан қидиради. Юздан ортқ узуклар, занжирлар, медаллар, тангалар, шунингдек, ёқут қўзди билгузуқлар ва қармонлар. Буларнинг барини у ўзининг эллик йиллик машаққатли меҳнати туғайли излаб топган. Бирок, Ферминнинг ишини, деб хабар беради Италиянинг «Иль Ресто» гезети, хавфсиз деб бўлмади. Тил қидирувчи бошидан ўтказган турли хавфлар вақтида унинг ҳоли нима кечганлигини сўз билан тасвирлаш қийин. Масалан, қуварларнинг бирда у қўрқинчи овоз чиқазаётган баҳайбат қўчқага дуч келганлигини, ёки икки

КАЛЕИД-ОСКОП

БМТ маълумотларига қўра, Осиё аҳолиси бутун ер юзи аҳолисининг қариб 60 процентини ташкил этади. Ер юзи аҳолиси 1987 йилнинг ўрталарида 5 миллиарддин ортади.

ТОҚСОРЛАРДА ҚУРТЛАР ГАЛАСИ ЮГОСЛАВИЯНИНГ Неготино шаҳри атрофидаги тоқсорларга қуртлар галаси еприлиди. Қуртлар тоқини бўртган қуртларларини, бинобарин бу йилги ҳосилини еб битирмоқда. 3 минг гектардан зиёд тоқсори қурт босган. Инсектицид модда турканга мосланган техникани ҳаммаси зараркуналдаларга қарши қуранга ташланди, атроф қиллоқларнинг аҳолиси

КИНО САНЪАТИНИНГ ЮКСАК БУРЧИ

Сўз—кинофестиваль қатнашчиларига

Фойдали учранув

Рашана ЖАМИЛ,
кинорежиссёр ва антриса,
Малайзия.

матографияси ҳали ёш. Энди-гина оёқга туриб ривожланмоқда. Бир йилда беш — унта фильм суратга олинган. Бир қатор халқаро фестивалларга ҳам тақдир қилинган. 1984 йилда Куала Лумпур шаҳрида бўлган халқаро фестивалда энг яхши аёллар роли учун махсус соврин билан таъдирландим. Биз малайзиялик киносанъаткорлар Тошкент кинофестивалининг халқаро аҳамиятига муносиб баҳо бердик. Бу ерда уч қитъа мамлакатларининг барча намоёндалари йиғилган. Улар билан ҳар кун дўстона ва қизиқарли учрашувлар бўлиб ўтмоқда. Бир сўз билан айтганда, кино санъати,нинг бурчи, вазифаси ҳақида ошқорра фикрлашяпмиз.

Тошкент Халқаро кинофестивалининг В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саро-йида тантанали очилиш сиз-нинг мамлакатингизда барча санъат турлари учун катта ғамхўрлик қилинаётганлигидан далолат беради.

— Малайзия киносанъати,нинг делегациясини Тошкент,да савийний кутуб олишгандан бошимиз осмонга етди. Ҳамма жойда биз учун қулай имкони-ятлар яратиб берилган.

Делегациямиз Тошкент Халқаро кинофестивалига атаб яқин-да суратга олинган «Қизил гул» бадий фильмининг олиб келди. Бунда Индонезиядан Малайзияга келиб қолган Ати исмли қизнинг кутимлаганда тоғаси билан танишуви ва улар-нинг ўртасида пайдо бўлган севги ҳақида ҳикоя қилинади. Воқеа фоюиа билан тугайди. Картинамиз фестивал томоша-бинларига манзур бўлса, биз ўзимизни беҳад мамнуи ҳисоблаймиз.

Менинг мамлакатим кин-

Экран— қудратли куч

Мадина ЧИТЕНГЕ,
телевидение кинорежиссёри,
Заир Республикаси.

бор. Бундан ташқари, руҳий жинҳатдан чарчаган бемор киши-ларнинг қалбини қувонтиради. Ҳа, уларга далла берадиган ва соғайишларида муҳим омил бўладиган рақслар ҳам бор. Картина ҳақида ҳақиқат, бун-да санъат ва таъаббат бир-бири билан муштарак бўлиб кетган. Шунингдек, кинофестивал-га турли қитъаларнинг мамла-катларидан келган ҳоҳ бадий, ҳоҳ ҳужжатли, ҳоҳ телевизион фильmlарга назар ташласан, барчасининг замирида одамлар-нинг таъдири, уларнинг ҳаёти ва турмушини яхшилаш учун олиб борилаётган кураш ва ҳаракатлар тасвирланади. Мен бундай хайрли насабда меҳнат қилаётганлигим ва шундай фести-валда иштирок этаётганлигим билан фохрланаман.

РАҚС МАЛИКАСИ

© Инсон дунёга келди.
Уни кўёш қутлади, нурли умр ти-лади. Тонг шамоли унинг туғилгани-дан дарак бериб, оламга жар солди. Қушлар унинг шовғига қўшиқ куй-лашди. Гўдакнинг илк товуши — ширингина йнги овози шу қўшиқ-ларга қўшилиб кетди.

© Инсон дунёга келди.
Унга нима насб этаркин! У илм уммониде жаллон урармикан! Еки Ои-а-ер бағридаги бойликларини хал-қига тўхфа этармикан! Балки, нафосат гулшанининг тенгсиз раъ-носи бўлар!!

© Инсон дунёга келди.
У қандай яшаркин! Гўзалликлар-дан ҳаяжонга тушиб, ўзи ҳам рангин чаманлар яратармикан! Осмондаги ой мисол хуштабат нақшлар чизар-микан! Ундан кейин, нимани ме-рос қилиб қолдирар экан! Башарият хотирасида қандай из қолдирар экан!

© Инсон дунёга келди.
Меҳрибон ота билан муноси она-нинг ҳаёлидан шундай фикр-лар кечди. Қизалоқ ой деса юз, кун деса қўзи бор. паритал-ет, лодхичеҳра бўлиб ўлғайди. Ўзбек санъати осмонини Мукаррама но-им билан мунаварр этди. Рақслар-дан гўлдастлар тузиб, эл-юртга тўхфа қилди. Батан унинг санъатини улғулади, кўнларга кўтарди. Унинг бекиёс таланти, нурли рақсларига, ҳатто, юндүзлар ҳам таъзим бано этди. Ўша бетакор талант соҳи-баси, нафосат гулшанининг гулраъ-носи—Мукаррама Турғунбоева ҳаёт бўлганида 75 ёшга тўларди.

Қаҳрамон ДАДАЕВ,
СССР Давлат мукофоти лауреати,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

Ҳайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

— 1970 йилда консерваторияда ўқиб юрганамда Мукарра-ма опа билан танишиб қолдим. Қўшиқларимни эшитиб юрган эканлар, «Баҳор»га тақдир қилдилар.

— Бирга ишлаймиз, — дедилар қатъий қилиб. Ун санъат йилдан бери ансамблда хизмат қиламан. «Ба-ҳор» мени қалбимга ётказди, санъаткор сифатида элга танит-ди. Ҳаммаси опа туфайли.

Опа талванча, қаттиққўл, айни вақтда, меҳрибон эдилар. Эрталаб ишга келганимизда ҳар биримиз билан алоҳида омонлашардилар.

— Хонадонинг тинчий Кайфиятинг яхшики! — деб сўра-шардилар. Биронтамиз сал паришонроқ бўлсақ, тасалли бериб, кўмаклашиб, кўнглимизни кўтарардилар. Чин инсон эдилар. Мукаррама опа. Ҳаммамиз бирдек севардик у киши-ни.

Опа беникусон ишлардилар. Ялла, яъни қўшиққа рақс ту-шишда тенги йўқ эдилар. Қўшиқ тексини ёдлаб, рақс даво-мида ўзлари ҳам ижро этиб ўйнардилар. Айниқса, Пўлат Мўминнинг «Келибди, келибди» ялласини жуда яхши кў-рардилар. «Тановар»ни айтмасам ҳам бўлади. Бу рақс опа ижодининг гултожиски.

1978 йил РСФСР бўйлаб икки ойлик сафаримиз май ойи-да Москвада, Ленинский олимги концерт залида катта концерт билан якунланди. Мукаррама опа шу кунги ўзбекча бир завқ билан рақс тушдилар. Ўша пайларда юракларни дам-бадам хуруж қилиб турарди. Биз «Саҳнага чиқмай, қўя қолинг», деганимизда:

— Ким билсин, бу кутлуг саҳнада балки охириги рақс ту-шишимдир. Бир ўйнай, қани бошланг, Ҳайруллаево, — де-дилар.

Опа кетма-кет учта рақс ижро этдилар. Айниқса «Тано-вар»га шундай ўйнадиларки... Бу концерт Мукаррама опа-нинг «Оқуш қўшиғи» эканини, саҳнадаги сўнгги нидоси эканини билдирдики!!

Вафотидан бир кун олдин ҳам кадрдон дугоналари Кумри опани туғилган кунлари билан табриклашга борибдилар. У ердан қайтиб келиб, доимо бирга бўладиган набиралари қатори қизин ҳам:

— Сен бутун бошқа уйда ётақол, аҳволим яхши, — деб қўшини хонага чиқариб юборган эканлар. Кечаси юрак хуру-жи бошланганди дорини олишга унлуролмабдилар.

Шундай беозор, шундай талантли, шундай қалби дەر-е аёл яшаб ўтди бизнинг давримизда. Опани ҳар эслаганимда ҳамкасбларимга: «Уйр ўткини экан, бир-биримизнинг қад-римизга етайлик, кейин афсус қилиб юрмайлик», дегим ке-лади. Бу ҳам Мукаррама Турғунбоеванинг сабоғи. Мукарра-ма опа едимизда мунис онамиз сифатида яшаб қоладилар.

Шаҳло ДУСТМУҲАМЕДОВА,
раққоса.

— «Баҳор» ансамблига 1985 йилда, хореография билим юртини тугатгач, қабул қилиндим. Ҳозир оммавий рақсларда қатнашяпман.

Мукаррама опани ҳаётда кўрмаганман. У киши ҳақида онам сўзлаб берганлар. Доим «Сен ҳам она шундай раққоса бў-лишинг керак!» деб тайинлайдилар.

Опа ижро этган «Тановар» рақси менинг жон-дилим. Қани эди, мен ҳам шу рақсини ижро этсам! Ягона орузм шу.

Шу йил 25 июнда Москвада грек ёшлари билан дўстлик фестивали ўтказилди. Фестивалга «Пилла» рақси билан иш-тирок этакман. Бу менинг санъат олдидиги, Мукаррама опа-нинг тирик руҳи олдидаги биринчи синовим бўлди.

Равшаной ШАРИПОВА,

СССР Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Мукаррама Турғунбоева номидаги Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган давлат «Баҳор» халқ рақс ансамблининг бадий раҳбари.

— «Баҳор» ансамблига Мукаррама опа мени етаклаб олиб келганида 16 ёшга тўлмаган қизча эдим. Ўнгирма икки йил Мукаррама опадан санъат сабагини олдим. Нимани ўрганган бўлсам, нимага эришган бўлсам — Мукаррама опа туфайли.

Билансиз, опа ҳаётдан қўя юмганларидан менга олам торайиб қолгандек туюлди. Ҳатто рақс турмушай қолдим. Ансамблини тарк этдим.

— «Баҳор» коллективига раҳмат! Бундан бир неча ой бурун менинг шу ерга келишимга бир овоздан розилик беришди. Уларнинг ишончини, албатта, оқлайман.

Кейинги йилларда «Самарқанд баҳори», «Пилла», «Пахта», «Зор эдинг» каби рақсларни деярли ижро эт-май қўйгандик. Ахир улур нурга қисс қилса бўладикун буюқ асарларку! Рақс санъатимизнинг олтин фондику!

Бу ерда ҳар бир нарсга менга Мукаррама Турғунбоева-ни эслатиб туради. Худди Опа менинг ишларимни куза-таётгандек, мен сингари ҳалол ишла, қизларимга меҳри-бон бўл, дейгандек.

Опадан авлодларимизга меҳор бўлиб қолган рақслар-ни қайта тиклаш зарур. Токи у саҳналардан тўшмай ўз ижодкори ҳақида сўзласин.

Мен «Баҳор»нинг, Мукаррама опадек буюқ инсоннинг тузини ичганман. Энди шу тузини ўз меҳнатим билан оқ-лашим даркор. Бутун кунимни, талантимни шунга сарф қиламан.

Инсон ҳаётдан қўя юмди.
Ундан нима қолди? Бировдан бог, бировдан китоб, бировдан кўча меҳор қолади. Мукаррама Турғунбоевдан нима қолди? Бу йил 30 йиллигини нишонлаган «Баҳор» деб номланган гўлдаста қолди. Мукаррама опа бу гул-дастанни ўз халқига тўхфа этди.

Йиллар ўтаверди. Лекин рақс маликаси — Мукарра-ма Турғунбоевнинг бу гулдастаси ишлаб тураверди. Унинг бобонин, ўзининг латофатли рақслари билан дав-римизни ларзага солган Мукаррама Турғунбоева ҳам барҳаёт ишайверади.

Темур УБАЙДУЛЛО.

Дўстлик анжумани

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари Халқаро Тошкент кинофестивалининг унинг қатнашчилари шундай деб аташади. Бу бежиз эмас. Уч қитъа кино санъати усталари республикамиз пойтахтида фақат ўз маҳоратла-рини, истеъдодларининг намоиши этиб қолмай, ўзаро тажриба алмашадилар, ўрганиб, ўргатадилар. Бир неча кун ичида шунчалик таниш бўлган кишилар умрибўйиқ дўстлик ришталари билан богланадилар. Юқорида қўриб турган суратларингиз ҳам шу сўзларининг тасдиғидир.

Т. Қаримов фотолари.

Йиллар сабоғи

Мозамбик Халқ Респуб-ликаси мустақилликка эга бўл-гач, биринчи навбатда Мил-лий киноинститутни очишга қарор қилинди.

1975 йилда вужудга келган бу таъшилотнинг асосий мақ-сади — халқ эътиборини ки-но санъатига қаратиш ва кино воситаси билан оммани тар-биялашдан иборат эди.

Колониал зулмдан халос бўлган бошқа давлатлар син-гари Мозамбик ҳам кино иш-лаб чиқариш иштини қисқа метрлик хужжатли фильм-лар яратишдан бошлади. Уларда колониализмга қар-ши олиб борилган кураш ва

мамлакатда юз бераётган ўз-гаришлар ҳақида ҳикоя қили-нади. «Қуша наема» деб ном олган хроникал-хуж-жатли киножурнал мунтазам чиқарилади. «Қуша» — «ту-ғилиш», «канема» эса «об-раз» деган маънони англата-ди.

Мозамбик киночилари қис-қа вақт ичида тўла метраж-ли хужжатли фильмлар яра-тишга киришдилар. «Улар жангга тайёр», «Рақс фести-вали», «Хужум» каби фи-льмларда тарих, ўтмиш воқе-аларига мурожаат этиш би-лан бирга, ҳозирги давр му-аммолари ҳақида ҳам фикр юритилди.

IX Тошкент халқаро кино-фестивалда эл олқишига сазовор бўлган «Қоллонлар даври» фильмининг яратиш-учун югославиялик режиссёр Здравко Велимирович тақ-дир этилган эди. Кинолента-да Мозамбик халқи португа-лиялик колонизаторларга қар-ши олиб борган миллий озод-лик кураши, миллий онгининг уйғониши, ўз ҳуқу-қи ва эркига эга бўлган одам-ларнинг таъдири ҳақида ҳи-қоя қилинади.

Мозамбик киностудиясида суратга олинган мазкур би-ринчи бадий картина мам-лакатнинг маданий ҳаётида улкан воқеа бўлди. Фильм

ижодкорлари ёш актёрлар, режиссёрлар ва махсус маъ-лумотга эга бўлмаган бош қаҳрамон Педро роли ижро-чиси Сантоша Мулуңчо (у кинога ҳаваскор театр кол-лективидан келган)лар учун суратга олиш жараёни, турли касбдаги кишилар билан олиб борилган мулоқот, баҳс ва тортишувлар биринчи амалий мактаб вазифасини ўтати.

Бу сафар X Тошкент ки-нофестивали экранида мо-аамбидлик санъаткорлар «Шимолдан келган шамол» янги бадий фильми билан қатнашяптилар.

Минг бир тўсиқни енгиб

Бу йил Кампучия киноси ўзининг 33 йиллигини нишон-лади. Аввалига мамлакатда атиги бир неча киши шаксий кино ишлаб чиқариш компа-ниялари бўлиб, бундан таш-қари 1955 йилда «Кхемара Пикчес» давлат студияси қи-рол куролли кучлари билан шотби қошида ташкил этилди. Бу студияни кинооператор Сом Сам Ал бошқаради. Дастлабки ўн йил мобайнида суратга олинган фильмлар-нинг аксарияти бадий савия-си пастлиги учун юқори ба-ҳолалмади. Бунга сабаб, улар-да тақдир устунлигидир. Фильмлар сюжети тарихий афсоналар, мелодраматик кечинмалар, эртаклар воқеа-сидан иборат эди.

60-йилларга келиб кампу-чиялик кино усталари вата-нпарварлик мавзусига мурожа-

ет этишиб, ўз ижодий феоли-лариде кескин бурилиш ясай бошладилар. Энди экран асо-сини Кампучия адабиётининг классик асарлари ташкил эта бошлади. Чунончи, «Алсир», «Кичик қирол», «Ҳаёт — шод-лик», «Анкор устида булут», «Роза Бокора» каби фильмлар шулар жумласидандир.

Мамлакатда Пол-Пот ҳукм-ронлиги даврида «Кхемара Пикчес» студияси ўз фаоли-ятини тўхтатди. Барча кино ус-куналари мажбуран ишдан чиқарилди, кинотеатрлар ёпи-ди, кино арбоблари «халқини бузувчилар» сифатида йўқ қи-либ ташланди. Фақатгина Кам-пучия Халқ Республикаси бар-по этилгандан кейин мадани-ят ва санъатни қайта йўлга қўйиш ҳақида кенг ва амалий ишлар олиб борилади. Миллий киноматографияни обёкка тур-

ғизининг шошилини чора-лари кўрилади. Информаци-я, матбуот ва маданият министр-лиги қошида киноматография бошқармаси ташкил этилди. Бу бошқармани таърибали «Кхемара Пикчес» кино уста-си, 50-йилларда Францияда кино таълиминин олган Йеу Поннакар бошқара бошлади. Давлатда иккинчи кино групп-и олиб боради. Улар етти йил давомида Вьетнам Соци-алистик Республикасининг кат-та ёрдами билан 54 та қисқа метражли хужжатли ва хроник-кал фильмларни суратга ол-дилар. Бу картиналар Кампу-чия халқининг матонатли ку-раши ва янги ҳаётга қайтиши темаларини ўз сюжетига асос қилиб олди.

Эндигина ташкил топган ян-ги Кампучия киноси Москва, Тошкент, Лейпциг шаҳарлари-

да бўлиб ўтган халқаро кино-фестивалларда қатнашишга ул-ғурди. 1980 йилда Лейпциг-да бўлиб ўтган кинофестивалда «Кампучия: 3-4» номли фильм бош соврин — «Олтин кабу-тар» билан мукофотланди. Бу картина кхмер халқининг миллий-озодлик ҳаракатлари ҳақида ҳикоя қилади. 1981 йили Москвада бўлиб ўтган XII халқаро кинофестивалда Йеу Поннакарнинг «Сенинг исмининг нима, бралакай» ном-ли болаларнинг Пол-Пот ре-жими давридаги аянчили ҳаё-ти ҳақидаги фильми олтин совринга сазовор бўлди.

Тошкент кинофестивалида намоиш этиладиган Кампучия картиналари ҳам кенг томо-шабинлар олмаси томонидан муносиб тақдирланади, деб ўйлаймиз.

Ш. ҲИДОЯТОВ.

